

Підсекція
**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
ТА ПРАКТИКИ**

О.В. Горняк
д.е.н., проф.

**РОЗВИТОК МЕРЕЖЕВОЇ ВЗАЄМОДІЇ КОМПАНІЙ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Глобальні трансформації, що відбуваються в світовій економіці останніми десятиліттями, породили цілу низку нових явищ і процесів, які необхідно теоретично обґрунтувати з тим, щоб мати чітке уявлення про роль в сучасній економічній структурі таких інститутів як фірма, ринок та держава. Слід відзначити, що, хоча ієрархічні форми організації втрачають деякі свої переваги в умовах глобальних перетворень, напрямок змін пов'язаний перш за все не з розвитком ринкових трансакцій, а з формуванням і збільшенням кількості змішаних, гібридних форм, серед яких особливу роль відіграють між фірмові мережі.

На сучасних ринках між фірмові мережі відіграють зростаючу роль, а для деяких з них мережеві форми – іманентна характеристика. При цьому контракти між фірмами як явні, так і неявні, перетворюються на механізми координації їх економічної діяльності, які виступають як основа для інтеграційних процесів. Для того, щоб розкрити сутність механізмів взаємодії сучасних фірм і системи їх вертикальних і горизонтальних мережевих взаємовідносин, необхідно виділити такі поняття як контроль над власністю, контроль над управлінням і квазіінтеграція. Перші два поняття розділилися практично з появою акціонерних товариств, тому вони відомі і не потребують додаткових пояснень, оскільки більшість великих компаній управляється не власниками, а менеджерами. Квазіінтеграція як явище економічного життя і як категорія пов'язана з розвитком специфічних міжформових взаємодій в умовах мережевої економіки. Її можна визначити як довгострокову взаємодію економічних агентів з делегуванням контролю над управлінням спільною діяльністю без юридично оформленої передачі прав власності [1, с. 67].

Дослідження мережевої економіки і мережевих взаємодій компаній почали проводитися ще в 60-70-і роки ХХ ст., але вони носили випадковий характер. У 80-і роки увага дослідників зосередилася на таких формах міжфірмової кооперації як спільні підприємства та альянси, які почали форму-

ватися в світовій економіці і потребували відповідного теоретичного підґрунтя. Починаючи з 90-х років минулого століття і початку 2000-х міжфірмова мережева взаємодія стає об'єктом глибоких теоретичних досліджень, які будувалися на багатому емпіричному матеріалі, що накопичився в ході розвитку різних форм у практиці господарювання, починаючи з альянсів і закінчуючи поліцентричними мережами і віртуальними організаціями [2; 3].

Мережеві моделі взаємодії фірми у різних країнах мають свою специфіку. Так, у країнах Південно-Східної Азії зразком завжди була економіка Японії, тому їх модель бізнес-груп кейрецу копіювалася в інших країнах, перш за все, в Південній Кореї, Тайвані Гонконзі та Сінгапурі. В країнах Заходу вона не отримала розповсюдження. В них практикувалися інші моделі міжфірмових взаємодій. При цьому в теоретичних дослідженнях феномену міжфірмової кооперації вона розглядається як співробітництво рівноправних партнерів, що базується на довірі. Емпіричні дослідження свідчать, що така кооперація базується на певному обмеженні автономії партнерів по кооперації, пов'язане з нерівномірним розподілом витрат та доходів, що, в свою чергу, може породжувати опортуністичну поведінку з усіма наслідками, які її супроводжують.

Кооперація у міжфірмовій взаємодії є основою для стратегічних дій компаній і вибору альтернатив економічної діяльності, в ході якого компанії намагаються забезпечити собі домінуючий вплив у мережі та досягнення своїх цілей. Тому багато учасників мереж не задоволені рівнем довіри в мережі, оскільки за таких умов довіра не може бути високою. Але, незважаючи на це, мережі розвиваються досить успішно. Компанії при цьому задовольняються наявною інформацією про своїх партнерів і керуються принципом обмеженої раціональності.

Література:

1. Шерешева М.Ю. Формы сетевого взаимодействия компаний. Курс лекций: учеб. пособие / М.Ю. Шерешева // Гос. ун-т. Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. – 339 с.
2. The separation of ownership and control in East Asian Corporations / S. Claessens, S. Djankov, L. Lang // Journal of Financial Economics, 2000. Vol. 58.
3. Dewenter K., Novaes W., Pettway R. Visibility Versus Complexity in Business Groups: Evidence from Japanese Keiretsu / K. Dewenter, W. Novaes, R. Pettway // Journal of Business. 2001. Vol. 74.